En Julunderhållning på Långholmen.

Af N. P. Ödman.

"HAN har varit på Långholmen", är ju ett uttryck, som just ej brukar innebära någon rekommendation för den det gäller, och nu måste jag dock själf bekänna, att äfven jag "har varit på Långholmen". Det var visserligen blott en kort stund, men jag skall aldrig glömma den — och låt mig nu berätta därom.

* * *

En dag, några veckor före jul (1904) inträdde i mitt rum en prästman, presenterande sig som fängelsepredikant på Långholmen och frågade, om jag hade lust att komma dit ut på juldagen och underhålla fångarna en stund med uppläsning af lämpliga stycken på vers och prosa. Jag kan inte neka att jag i första ögonblicket blef litet häpen. Många aftonunderhållningar hade jag varit med om i mina dar, och lokalerna hade stundom varit underliga nog, ity att jag uppträdt både på "hospital för sinnessjuka" och i "arbetshem för frigifna fångar", men att jag nu skulle uppträda på Långholmen, den tanken studsade jag vid i förstone — och detta så mycket mer, som det skulle vara på själfva juldagen, en dag, då jag, liksom andra, helst tillbringade aftonen i skötet af familjen. Men då pastorn upplyste att det skulle vara på middagen kl. half 2, försvann denna sista betänklighet, — och så tänkte jag en stund på saken, och ju mer jag tänkte, dess klarare blef det mig, att jag, i stället för att afskräckas af den sällsamma inbjudningen, borde tvärtom känna mig glad och tacksam öfver detta tillfälle att åt de olyckliga inom fängelsets murar få bereda en stunds förströelse. Kanske det kunde bli som en liten solglimt för dem; och då det nu var jul, kanske kunde äfven, om jag valde de rätta styckena, den solglimten föra med sig några skimrande jultankar midt i det dystra fängelset.

Jag funderade alltså icke längre utan förklarade mig villig att komma och gjorde det med glädje, om kanske också — i följd af det ovanliga i saken — i denna glädje blandade sig en smula nyfikenhet.

* * *

I god tid före kl. half 2 på juldagen hämtades jag alltså af pastorns vagn. När vi anlände inom Långholmens område gällde första besöket fängelsedirektören major W. Den gamla massiva stenbyggnad han bebodde lär, liksom så många andra byggnader i Stockholms utkanter, ha varit en af drottning Kristinas jaktslott (jag vet ej hur många de egentligen äro). Pastorn uppgaf åtminstone att så var förhållandet, och det såg ej olikt ut. Det var en viss gammalaristokratisk stil i byggnaden, och särskildt frapperade mig den förnäma prägel, som utmärkte förstugan och den breda trappuppgången till öfre våningen. Däruppe inträdde vi dock i stora, höga rum, alla liknande salar, mottogos här på det artigaste af värdinnan, beundrade en hög, präktig julgran, kastade en blick på barnens julklappar och njöto af den härliga utsikten från fönstren — och jag fann allt i denna bostad så familjetrefligt och stämningsfullt, att det var mig omöjligt att tänka, att jag befann mig på — Långholmen, i fängelsets omedelbara närhet. Och dock hade äfven detta vackra hus ett dystert minne för egen del. Här hade, i nedre våningen, den olyckliga Magdalena Rudenscöld på sin tid suttit fången.

Direktören, major W., visade sig för ett ögonblick, men han måste genast ut igen för att mottaga generaldirektören, som tillkännagifvit att han ville närvara vid underhållningen. Och snart därefter bröto äfven pastorn och jag upp för att begifva oss till fängelsekyrkan, där "underhållningen" skulle gifvas. Vi vandrade nu bort till fängelsets egentliga ringmur till ett vaktrum, som måste passeras för att komma in: dörren lästes upp och dörren lästes igen, vakter passerade och hälsade militäriskt, och så kommo vi in på den inre ganska stora borggården, där själfva fängelsebyggnaden med sina väldiga proportioner låg i all sin dysterhet framför oss, gingo snedt öfver denna gård mot en ingång längst bort, där vi genom ett par öppna dubbeldörrar gingo några trappsteg upp till en stark gallerport, som en vakt med slamrande nyeklar kom och öppnade, och vi befunno oss nu i en förstuga, som just inte såg glad ut — och så gingo vi vidare uppför en trappa till öfre våningen, där pastorn vid ändan af en korridor förde mig in i fängelsedirektörens expeditionsrum. Här befann sig nu jämte honom den man, som, såsom högste chef för fängvården i riket, nedlagt ett så samvetsgrant, insiktsfullt och människovänligt arbete på detta område och därmed bragt fängvården till en förut okänd utveckling — jag menar generaldirektör Wieselgren. Han kom vänligt emot mig — vi äro ju för resten gamla akademikamrater — och så följdes vi alla fyra åt vidare uppåt. Komna en trappa högre, trädde vi genom en massiv dörr in i det egentliga fängelset med dess långa, ljusa cellkorridorer, gingo så ytterligare därifrån en trappa högre upp, och ändtligen nådde vi här genom en liten dörr inträdt i en trång gång, vände sig pastorn till mig och sade: "Nu äro vi framme".

"Framme?" sporde jag förvånad. "Detta är ju blott en korridor."

"Nej, det är kyrkan: titta framåt!"

Jag tittade framåt och upptäckte nu vid ändan af den trånga gången något som liknade ett ljust kor eller rättare en liten del eller skymt af ett sådant, och såg äfven folk sitta där, och när jag lyfte blicken uppåt märkte jag, att här var ofantligt högt till taket, nästan som i en kyrka, och att samma tak sträckte sig öfver både gången där vi stodo, och koret där borta. Men jag märkte äfven någonting annat, och det var, att den smala passagens inre vägg, som ej liksom yttermuren var af sten utan af måladt trä, icke hade samma höjd hela väggen utan var högst vid den ända, där vi befunno oss, och därifrån sluttade starkt ned mot koret, så att den där framme knappt var mer än manshög. Hvad ville det säga?

"Hvad är det här för en sluttande vägg?" frågade jag.

"Det är cellskåpen", svarade pastorn, och jag var lika klok.

När han såg min förvåning, tillade han fortydligande:

"Bakom denna vägg äro cellskåpen — kyrkcellerna för gudstjänsten — och där har ni, fastän osynliga, de flesta af edra blifvande åhörare, cellfångarna. Där framme i koret åter sitta gemensamhetsfångarna, de som uttjänat sin celltid."

Men här var ej tid till vidare samtal. Vi gingo raskt vidare genom den underliga smala gången fram mot det ljusa koret. När vi kommo fram, d. v. s. hunnit till slutet af korridoren, låg koret klart framför oss, detta var ungefär som koret i en vanlig kyrka, och invid väggen på ömse sidor om altarringen sutto på flera rader af bänkar gråklädda människor, som alla reste sig vid vårt inträde. Jag studsade ett ögonblick vid den vemodiga synen: det var fångar naturligtvis — den afdelning af fångarna nämligen, som pastorn kallade "gemensamhetsfångar". Och midt framför koret på en rad af stolar mellan tvänne väldiga pelare hade några bevakningsofficerare och tjänstemän tagit plats, hvilka naturligtvis äfven reste sig vid generaldirektörens inträde, och framför dem stod en stolrad ännu tom, där generaldirektören nu slog sig ned och vi med honom.

Vid en närmare blick på altaret framför oss märkte jag nu, att detta, ehuru i öfrigt anordnadt som en vanlig kyrka och prydt med ett stort förgyldt kors, hade den olikheten, att predikstolen var anbragt midt ofvanför det och den egentliga altartaflan en bild af korsfästelsen, i sin tur ofvanför denna, och att predikstolen till formen mera liknade en hög föreläsningskateder än en predikstol och detta äfven däruti, att den på hvardera sidan var försedd med en hög trappa upp till talareplatsen. Däruppe var det alltså jag skulle uppträda, och jag undrade just, om det ej var tid att börja, då jag såg en herre gå bort till en orgel på vänstra sidan om altaret och samtidigt med honom en hel skara af fångarna på samma sida resa sig och gå rakt fram till orgeln och gruppera sig omkring honom.

"Det är fångarnes sångkör", upplyste generaldirektören, "den sjunger inte alls illa."

Det var alltså fångarna själfva, som hade första numret på programmet. Och de uppstämde nu fyrstämmigt den bekanta stilla julsången 'O, du heliga, o, du saliga nådebringande juletid", och sjöngo den både rent och vackert. Men alldeles oafsedt utförandet, låg det något underligt gripande i själfva det faktum, att det här var fångar — många af dem kanske lifstidsfångar, som på en sådan dag sjöngo denna vackra julsång och därmed försatte både sina medfångar och oss andra s. k. hederliga människor i verklig julstämning. För egen del hade jag svårt att under sången återhålla min rörelse, och det lyckades mig ej heller.

Kom så min tur. Jag lämnade min plats och steg med mina böcker upp på predikstolen. Det var med en sällsam vemodig känsla. Och när jag nu här uppifrån kastade blicken ut öfver kyrkan, så såg jag med ens, om jag ej sett det tillräckligt förut, att jag befann mig i en fängelsekyrka, och gåtan med den underliga inbyggnad, som pastorn kallat "cellskåpen" och som fyllde minst två tredjedelar af kyrkan, var löst med ett enda ögonkast. Midt framför mig voro på en starkt sluttande plan anlagda i kyrkans längdriktning fyra dubbelrader och ytterst till höger och vänster en enkelrad af små fyrkantiga, upptill öppna celler tydligen afsedda att hysa cellfångarna vid gudstjänster och föredrag i kyrkan och att där sätta dem i tillfälle att höra allt som försiggick, men ej se någonting — och mellan dessa rader af celler gingo på samma sluttande plan smala gångar, där jag såg vaktkonstaplar passera, två i hvarje gång, för att sköta bevakningen. Men af cellfångarna själfva såg jag ingenting, jag såg blott de fyrkantiga tomma hålen ofvantill — så att det hela tog sig mycket underligt ut och nästan påminde om rader af tomma biceller. Men vänta! — såg jag inte något röra sig där borta? — jo, där stack en lugg upp ur cellöppningen, och där borta en annan, och där visade sig öfversta delen af en afrundad hjässa — och nu såg jag på ett fjärde håll en tillbakaledad panna och ett par ögon stiska upp. Detta var tydligen någon, som var längre än de andra och med ansträngning sträckte sig upp för att se hvem som stigit upp i predikstolen. Jag kan ej säga, att synen af dessa människodelar, som så där mystiskt stucko upp ur ett och annat af de öppna hålen, verkade muntrande på mig. Det låg något dystert och hemlighetsfullt öfver detta och något så kväfvande i tanken på dessa osynliga i cellburarna, att jag kände mig ganska beklämd.

Därför föreföll det mig ock nästan som en lättnad, när jag nu från denna syn framför mig vände blicken åt sidorna, på de jämförelsevis fria fångar, som sutto till höger och vänster om mig. De kunde väl tillsammans uppgå till omkring ett hundratal. Dem såg jag då åtminstone helt och hållet, och äfven om den allmänna grå färgen verkade något främmande och påminde mig, att jag var i ett fängelse, så kunde de för öfrigt mycket väl ha faglis för en vanlig publik af mest arbetare och allmogemän, och flertalets ansikten uttryckte också blott väntan, åhörarens väntan. Endast hos en del tyckte jag mig märka en viss likgiltig slöhet, så i min som hållning, hos andra en viss hårdhet, uttryckt genom sammanbitna läppar, rynkade ögonbryn och mörk uppsyn, och hos ett par, som sutto mig närmast på höger hand, något lömskt och lurande i blicken. Ej så underligt, ty just en af dessa, en trindlagd, tjock karl, var, som jag sedan fick höra en beryktad brottsling från Helsingland, hvars hemska mordgärning lästes så mycket om i tidningarna på sin tid. Och på denna samma sida lära för öfrigt äfven ha setat en annan känd mördare från

samma provins, länsman Gavells baneman, och vidare den sorgligt beryktade deltagaren i Yngsjömordet — båda två, i likhet med den först nämnde, lifstidsfångar. Och i detta sammanhang må tilläggas, hvad jag äfven sedan fick veta, att bland mina åhörare i cellskåpen befann sig en tredje riksbekant helsinge, mera omtalad och omskrifven för sina hemska dåd än någon af de två andra och äfven mera hårdnackad än de inför domstolen.

Min granskande blick ut öfver kyrkan och åhörarna tog naturligtvis ej så lång tid, som jag här ägnat åt skildringen däraf, utan blott några få sekunder. Längre kunde jag ju ej få stå tyst däruppe. Jag började alltså mitt första nummer. Det var ett allvarligt och stämningsfullt julpoem af Wirsen, skildrande Betlehemsnatten. Att för öfrigt göra reda för hela raden af nummer i mitt program kan naturligtvis ej falla mig in, utan må det vara nog sagdt, att bland dessa var det ännu ett par julstycken, hvaraf särskildt det ena, "Pastorns julgäst", berättelse af Sigurd, tycktes med spändt intresse följas af mina åhörare. Och äfven ett tosterländskt stycke lästes, nämligen det vackra poemet "Stenbocks kurir", och omedelbart på detta — det var ungefär midt i programmet — framträdde åter fångarnes kör och afsjöng med kraft och kläm en fosterländsk sång, jag vill minnas att det var "Vårt land". Såsom afslutning på det hela uppläste jag Tigerschölds gripande julkantat "Dröj". Underhållningen upptog något öfver en timme. Programmet hade uppgjorts i samråd med pastorn.

Man har sagt mig efteråt, att det tydligen syntes på fångarnas minspel och blickar, att de lyssnade med intresse på de upplästa styckena. Och själf tyckte jag mig vid de humoristiska passager, som förekommo i ett par för öfrigt mycket allvarliga nummer, höra från cellskåpen ett och annat hade, som jag uppfattade som ett tvaft tycke. Någon applåd vid underhållningens slut fick naturligtvis ej förekomma, men pastorn har medelat mig, att flera fångar efteråt uttryckt den önskan, att vid sådana tillfällen som föredrag och konserter få uttrycka sin tacksamhet genom att t. ex. resa sig". "De voro tolsna för att de ej fingo det", sade de, "ty det kunde ju se ut, som om de vore otacksamma".

Efter underhållningens slut gjorde jag en lätt bugning för min sällsamma publik — det var väl af gammal vana — och flera af dem svarade med en böjning på hufvudet. Och så steg jag ned, aftackades vänligt af generaldirektören och majoren och aflägsnade mig, åtföljd af pastorn. Han förde mig uppå återvägen i förbifarten in i ett rum bakom kyrkan, det s. k. "lektionsrummet" eller "cellskolan", för att jag äfven skulle få se detta. Där satt i ett slags kateder en vaktkonstapel, och framför honom var anordnad två rader af "cellskåp" med öppna (nedfällda) klaffar framtill, och i några af dessa öppna skåp befunno sig cellfångar, en i hvardera, med en bok framför sig på klaffen. För närvarande på juldagen, var dock ingen lektion, utan dessa fingo från lektionsrummet åhöra föredraget i kyrkan, emedan de därstädes förut ej uppfört sig på ett värdigt sätt. Jag såg dem nu lämna cellskåpen under vaktkonstapelns bevakning för att af denne återföras till sina celler.

Under vår återfärd genom korridorer och "lyckta dörrar" och förbi vakter och öfver instängda gårdar fick jag af pastorn åtskilliga upplysningar. Några af dessa har jag redan meddelat och andra vill jag meddela nu. Flera af fångarna, sade han bland annat, hade under fängelsetiden blifvit genom predikan och enskilda samtal religiöst påverkade och visat sig mycket mottagliga för Guds ord. Och åtskilliga af dessa och andra också, hvilkas förtroende han vunnit, hade, sedan de frigifvits, skrifvit vänliga bref till honom, där de uttryckt sin tacksamhet och omtalat hvad de upplefvat, sedan de lämnat fängelset, och hur de hade det både i yttre och inre måtto. Vidare fick jag veta, på tal om dagens underhållning, att antalet af gemensamhetsfångarna i koret var omkring 110 och antalet af fångarna i cellskåpen omkring 150. Lifstidsfångarnas antal utgjorde tillsammans omkring 90. Gemensamhetsfångarna ha alla förut haft sin celltid (numera alltid treårig,) liksom de som nu äro cellfångar bli gemensamhetsfångar i sin tur och ordning. "Gemensamheten" bestod däri att de om dagarna gemensamt arbetade i verkstäder och salar eller ute. Om natten åter voro de inhysta hvar och en i sin "nattcell". Som en liten egenhet i fråga om cellfångarna berättade pastorn, att en del af dem bli i cellen mycket poetiska och gärna viljs skrifva vers, och påminde han sig följande lustiga slut på ett sådant poem, ställdt till fångens egen familj:

"Men roligast det är ändå
att nu till eder skrifva få:
Det känns i hjärtat som vanilj,
Min kära, älskade familj!"

Vidare omtalade han, att den art af "underhållningen" (med upplä sningar), som denna dag gifvits för fångarna, var den första i sitt slag på Långholmen, men att däremot musikstunder med god och allvarlig musik och sång gifvits på större högtidsdagar, vid jul, nyår och påsk, då operasångare och musici godhetsfullt medverkat, och fångarna hade då alltid varit mycket tacksamma. Så hade nu på julafton, dagen före mitt uppträdande, operasångaren Stiebel sjungit tvenne hymner i anslutning till julaftonens gudstjänst.

Här torde nu någon vilja anmärka, att detta är att skämma bort fångarna eller med andra ord, det är att för brottslingen som undergår sitt välförtjänta straff göra lifvet i fängelset alltför behagligt. Härpå skulle jag för det första vilja svara, att det där "behaget" tre a fyra gånger om året ju blott är som en kort, försvinnande ljusglimt midt i deras annars året igenom mörka fängelselif med dess tyngande känsla af frihetens förlust, och att vi därför gärna må unna dem dessa få ljusglimtar, som kanske hindra dem att alldeles förtvifla, då de, om jag så får uttrycka mig, vid det försvinnande ljuset af dessa glimtar dock hinna se, att man tänker på dem i deras nöd. Och hvem vet, om ej detta kan bidraga till att hos en och annan mjukt upp sinnet? Ja, hvem vet? Pastorn berättar, att en fånge efter en sådan musikunderhållning fällt det rörande yttrandet: "Tänk, pastorn, att jag glömde för en stund, att jag befann mig i fängelse". Och vidare då dessa musikstunder i regeln endast gifvas vid de stora kristliga högtiderna, och vanligen i sina program inlägga en prägel eller åtminstone en antydan af den heliga innebörden i dessa, månne icke de där stunderna då kunna i sin mån medverka till att göra fångarnas sinnen mera mottagliga för det stora och betydelsefulla i dessa kristna högtiders innehåll och mera mottagliga för den väckelse, det ljus och det frälsande evangelium, som dessa högtider vilja bringa dem i deras synd och mörker. Jag tror, att också detta är något att tänka på vid bedömandet af dylika underhållningar.

Själf får jag säga, att det var mig en sann glädje att få ägna denna lilla stund åt fångarna på juldagen, och denna glädje blef sannerligen icke mindre, då pastorn meddelade mig långt efteråt, att en af fångarna naivt yttrat: "Han skall få komma till oss hvar söndag och läsa för oss."

Och härmed får jag nu afsluta skildringen af min lilla "underhållning på Långholmen juldagen 1904". Själf får jag säga, att jag sent skall glömma den.

En gammal spöksägen.

Af Gösta Geijer.

VINTERKVÄLLENS stilla ro bredde sin tystnad öfver nejden.

Månljuset göt sitt hvita flöde öfver det gamla slottet och den resliga parken, gnistrande i skiftande glans och i skaren å de snöhöljda rälten rundt ikring, omsluten af den allvarstunga skogen, öfver hvars mörka rand stjärnorna flammade med denna tindrande glöd, som plägar beteckna den bitande köld, hvilken knäpper i knutarne och knastrar i snön under vandrarens fötter.

Men i öster höjde sig efter hand allt större och vidare ett nattsvart moln, som släckte den ena efter den andra af himlens stjärnor och bådade stundande oväder med snö och dånande storm.

I sin tryggande ro i parkens hägnande skydd låg dock slottet, och det lyste från alla dess glimmande fönster af glimmande ljus, ty det var fest därinne med dans och musik, skummande vin och yrande fröjd, oberörd af allt utom stundens sorglöst eggande lifslust.

Här tänkte ingen på vinterköld och de hotande elementen därute i denna bonade värld af värme och ljus med brytande strålglans i trymåer och prismor, guld och glitter från blänkande uniformer, bländhvita skjortbröst och gnistrande juveler på finhylt barm, som längtande häfdes, då blickens lif rörde hjärtas glöd och hoppfullt gensvar på dess hemligaste frågor.

Och brännpunkten i allt detta strålande lif var hon, husets dotter, den feterade och bedårande världsdamen, som blaserad och bortskämd, tog kavaljerernas äflande hyllning som en sannskyldig och rättmätig gärd.

Men af alla dessa beundrare, som gjorde henne sin enträgna kur, var det endast en hon ägnade sin uppmärksamhet, och detta på ett så utmärkande och uppmuntrande sätt att det var tydligt nog, att den unge, vackre, lättsinnige och vidlyftige husarlöjtnanten och anborne grefven, alla damernas förklarade gunstling, vunnit hela hennes odelade ynnest.

Och han å sin sida gaf lika uppenbart sin glödande beundran för henne tillkänna, utan tanke på den svidande smärta han härmed vållade en annan, som bar den ring han en gång tryckt på hennes finger under de heligaste löften och försäkringar om en evig och oföränderlig kärlek.

Ett blidt och stilla väsen bar hon dock sin sorg med en undergifven resignation, om ock världsvanans rutin gång efter annan svek hennes bemödanden att kaschera sitt inre under konvenansens sterila mask.

Så kom stunden för uppbrott till sitt.

Stormen, som under nattens lopp allt starkare och intensivare interfolierat dansen och sorlet, hade nu kulminerat i en våldsamhet, som omöjliggjorde gästernas affärd.

Husets gästfria fru hade därför med förtänksam omsorg låtit iordningställa slottets gästrum och inbjudit sina gäster att stanna kvar öfver natten.

Då grefven bjöd värdinnan god natt, sade hon med ett förbindligt leende:

— Ni får ej misstycka, herr grefve, att vi af hänsyn till de äldre och med deras företrädesrätt måst förvisa er till det gamla tornrummet. Det ligger ju långt bort och isoleradt från de andra, men... hon dröjde innan hon fortsatte med en ton, som skulle vara skämtsam, men hvilken dock fick en ofrivillig nyans af skeptiskt allvar... ni är väl höjd öfver fördomar och skrock?

— Aha, jag förstår! Hört talas om de där gamla spökhistorierna, men har ej haft äran lära känna några spöken. Skall bli högst intressant få göra deras bekantskap, skrattade grefven med oförställd och uppsluppen skämtlust.

— Nå, nå, herr grefve, varnade värdinnan. Man skall ej allt för lättsinnigt utmana lifvets förborgade och hemliga makter. Mången med kallare besinning och starkare nerver än ni har kommit till korta när det gällt...

— Ha, ha, ha, fortfor grefven med ohejdad munterhet, och långt uti vestibulen hördes ännu hans gäckande skratt, då han aflägsnade sig med den gamle betjänten, som skulle föra honom till hans rum.

Men tyst vid hans sida och synbart förstämd gick betjänten och då han fullföljt sitt siceronskap och skulle gå, beledsagade han sin ceremoniösa bugning med en min af hemligt förstånd, som dock gick grefven obemärkt förbi.

Den öfverblick grefven tog af sin miljö väckte ej ett oblandadt tilltalande intryck.

Visserligen var här allt väl och omtänksamt ordnadt med hänsyn till trefnad och bekvämlighet, men den modernisering rummet undergått hade ej förmått förtaga dess dystra karaktär a la klostercell, som gaf en beklämmande känsla af instängdhet, en tryckande förnimmelse som om det ännu fylldes af andars skuggor från en länge sedan förgången tid.

Att länge hänge sig åt dylika meditationer hörde emellertid ej till en man med grefvens kynne och läggning, och de förjagades äfven omedelbart för stundens små materiella omsorger och gladare betraktelser.

Han tog ett glas vatten för att svalka det af den mycka champagnen hetsade blodet och gjorde, under det han klädde af sig, ett öfverslag af dagens växlande händelser, som resulterade i den djuptänkta konklusionen, att — dagen varit glad.

På den kröp han till kojs för att sofva.

Men med sömnen blef det klent beställdt. Hur han än vred och vände sig ville ej sömnens gudom infinna sig och strö sin lugnande vallmo öfver hans trötta sinnen. Han kände sig alldeles pin vaken, och hvad värre var han irriterades envist af en naggande tanke, som icke lät sig afvisas utan ständigt kom åter och frammanade bilden af ett täckt och älskligt flickansikte, som, då han tagit godnatt där nere, mött hans blick med ett par klara och oskuldsfulla ögon i ett rörande uttryck af mild förebråelse och smärtfull sorg.

Plötsligen kommo hans blickar att häftas på en liten mörk fläck å den motsatta, svagt månbelysta väggen. Men hvad var detta? Den växte i allt större och större dimensioner. I tanke att det möjligen kunde vara något träd utanför som atteeknade sitt mönster här inne, såg han hän mot fönstret, men dess små blyinfattade rutor, belamrade med snö, förmådde knappast genomsläppa månens silande strålar i ett dämpadt ljus.

Var det månne champagnen, som verkade och så förvillade hans syn? Ähnej, han hade tålt större kvantum däraf än han i afton konsumerat.

För att bli af alla imaginära foster kvitt slöt han åter ögonen, men en oemotståndlig hypnotiserande makt tvang honom att öppna och rikta dem mot väggen igen, och nu vid öppna af häpnad och bestörtning.

Fläcken hade ytterligare bredt ut sig och nådde nu ända ned till golfvet i en rörlig, oformlig massa, som dock så småningom ordnade sig i allt mera bestämda och regelbundna konturer, slutligen formande en från väggen fristående figur, gestalten af en lång och svartklädd munk.

Länge stod han alldeles stilla, men till sist satte han sig i rörelse med trygga och långsamma steg mot sängen.

Vår grefve var ingen pultron, men inför denna oförklarliga metamorfos brast hans behärskade sinnesnärvaro, och han kände hur hans blod isades och hur kallsvetten fuktade hans panna. Han hade satt sig upp i en utmanande och afvaktande pose.

Nu stod den mystiska uppenbarelsen alldeles invid sängen.

Den stickande blicken ur munkens stora svarta, af en hemsk glöd flammande ögon, förhöjd af det skarpt markerade ansiktets likbleka färg, etsade sig i hans pupiller med stigande intensitet, då detta ansikte sakta men stadigt mer och mer närmade sig hans eget.

Rysande for grefven tillbaka, och med den samlade kraft sinnenas yttersta spänning pläga förläna, höjde han handen till ett mördande slag.

Men i samma sekund omslöts hans arm med ett järnhårdt grepp af en iskall hand, som pressade honom ned i bädden i ett tillstånd af maktlös förlamning.

Förlorande sansen till sist hörde han halft som i en dvala en gratuk stämma tala:

— Stanna, unge man, din tanklösa framfart i tid. Lek ej lättsinnigt med lifvets bjudande allvar, vänd om från den väg du beträdt innan den för dig till undergångens yttersta brant...

När grefven om morgonen vaknade, hade redan en sparsam dager skingrat nattens dunkel, men ej de töckniga begreppen i hans tviflande själ.

Han for med handen grubblande öfver pannan. Voro nattens upplefvelser dröm eller verklighet? Han visste det ej!

Då blottade han med ens sin arm och såg på den ett stort markeradt blåmärke, en hand med tydligt aftryck efter hvarje finger.

— — — —

Nere i salongen hade gästerna samlats i förbidan på gong-gongens kallelse till frukost. De voro redan funtaliga så när som på en. Det var grefven. Slutligen kom äfven han. Men — det var nog han — och ändock icke han. Väl var det yttre detsamma, men det väsen, hvilket gifvit det uf och uttryck, var ett annat, som oförtydbart tilldelats något som ej funnits där förut — ett stadgadt och tänkande allvar, en fast och bestämd beslutsamhet och en utpräglad personlig hållning.

Utan att ägna de andra en blick gick han direkt till sin trolofvade och slöt henne varmt och trofast intill sig och hviskade med af uppriktig ånger vibrerande rörelse ett ord i hennes öra: — Förlåt.

Så hade en enda natt danat en karaktär, afgörande och bestämmande för ett helt lif och tvenne människoödens gemensamma och bestandande lyeka.